

EUROPA-PARLAMENTET

2009 - 2014

Mødedokument

A7-0401/2012

6.12.2012

BETÆNKNING

om afskaffelse af kønsstereotyper i EU
(2012/2116(INI))

Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling

Ordfører: Kartika Tamara Liotard

PR_INI

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE.....	16
RESULTAT AF DEN ENDELIGE AFSTEMNING I UDVALGET	19

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om afskaffelse af kønsstereotyper i EU (2012/2116(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til Beijingerklæringen og -handlingsprogrammet, der blev vedtaget på den fjerde verdenskonference om kvinder den 15. september 1995, og til Europa-Parlamentets beslutning af 18. maj 2000 om opfølgningen af Beijinghandlingsprogrammet¹, af 10. marts 2005 om opfølgningen af den fjerde verdenskonference om kvinder - Handlingsprogrammet Platform for Action (Beijing+10)², og af 25. februar 2010 om opfølgningen af Beijinghandlingsprogrammet (Beijing +15)³,
- der henviser til FN's konvention fra 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder (CEDAW),
- der henviser til artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union, der lægger vægt på værdier, der er fælles for medlemsstaterne, såsom pluralisme, ikkeforskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem mænd og kvinder,
- der henviser til artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), der omhandler bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af køn,
- der henviser til Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv (omarbejdning)⁴ og Rådets direktiv 2004/113/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser⁵,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/73/EF af 23. september 2002 om ændring af Rådets direktiv 76/207/EØF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår⁶,
- der henviser til Rådets konklusioner af 2. december 1998, hvori det fastslås, at den årlige vurdering af gennemførelsen af Beijinghandlingsprogrammet skal indeholde kvantitative og kvalitative indikatorer og benchmarks,
- der henviser til den fælles erklæring vedtaget den 4. februar 2005 af EU's ministre med ansvar for ligestilling som led i tiårsgennemgangen af Beijinghandlingsprogrammet, der bl.a. bekræfter deres kraftige støtte til og engagement i fuld og effektiv gennemførelse af

¹ EFT C 59 af 23.2.2001, s. 258.

² EUT C 320E af 15.12.2005, s. 247.

³ EUT C 348E af 21.12.2010, s. 11.

⁴ EUT L 204 af 26.7.2006 s. 23.

⁵ EUT L 373 af 21.12.2004, s. 37.

⁶ EFT L 269 af 5.10.2002, s. 15.

Beijingerklæringen og -handlingsprogrammet,

- der henviser til Rådets konklusioner af 2. og 3. juni 2005, hvori medlemsstaterne og Kommissionen opfordres til at styrke de institutionelle mekanismer til fremme af ligestilling og skabe rammer for vurdering af gennemførelsen af Beijinghandlingsprogrammet med henblik på at udvikle en mere sammenhængende og systematisk overvågning af fremskridtene,
 - der henviser til den europæiske ligestillingspakt (2011-2020), som Det Europæiske Råd vedtog i marts 2011¹,
 - der henviser til Kommissionens strategi for ligestilling mellem kvinder og mænd 2010–2015 af 21. september 2010 og det medfølgende arbejdsdokument om foranstaltninger til gennemførelse af strategien (COM(2010)0491, SEC(2010)1080),
 - der henviser til sin beslutning af 3. september 2008 om hvordan markedsføring og reklame påvirker ligestillingen mellem kvinder og mænd²,
 - der henviser til sin beslutning af 13. marts 2012 om ligestilling mellem kvinder og mænd i EU³,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 48,
 - der henviser til betænkning fra Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling (A7-0401/2012);
- A. der henviser til, at artikel 8 i TEUF fastsætter, at Unionen i alle sine aktiviteter skal tilstræbe at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder;
- B. der henviser til, at selv om der er gjort visse fremskridt i mange medlemsstater, bærer mange kvinder fortsat en uforholdsmæssig stor del af byrden, når det drejer sig om børneopdragelse og pasning af plejekrævende personer; der henviser til, at bevarelsen af stereotyper hindrer fordelingen mellem kvinder og mænd af ansvaret for familien og hjemmet og forhindrer ligestilling på arbejdsmarkedet;
- C. der henviser til, at stereotyper fortsat findes i alle samfundslag og inden for alle aldersgrupper og påvirker måden, hvorpå vi opfatter hinanden ud fra forenklede antagelser baseret på socialt konstruerede normer, praksisser og overbevisninger, der ofte grunder på kultur og religion og afspejler og forlænger underliggende magtforhold i det uendelige;
- D. der henviser til, at alle direkte og indirekte former for forskelsbehandling af mænd og kvinder bør afskaffes for at sikre kvinders ret til ligebehandling og ændre den kulturelle opfattelse af, at kvinder på mange måder er mere passive eller mindre værd end mænd;
- E. der henviser til, at traditionelle kønsroller og stereotyper stadig har stor indflydelse på

¹ Bilag til Rådets konklusioner af 7. marts 2011.

² EUT C 295E af 4.12.2009, s. 43.

³ Vedtagne tekster, P7_TA(2012)0069.

rollefordelingen mellem kvinder og mænd i hjemmet, på arbejdspladsen og i samfundet som helhed, hvor kvinder ofte fremstilles som dem, der er ansvarlige for husholdning og børn, hvorimod mænd fremstilles som dem, der tjener penge og beskytter familien; der henviser til, at kønsstereotyper har tendens til at opretholde status quo med hensyn til de nedarvede barrierer, som forhindrer opnåelsen af ligestilling mellem kønnene og begrænser kvinders beskæftigelsesmuligheder og muligheder for personlig udvikling, hvilket forhindrer dem i at udnytte deres potentiale fuldt ud som individer og økonomiske aktører, hvorfor de i væsentlig grad hindrer opnåelsen af ligestilling mellem kvinder og mænd;

- F. der henviser til, at kønsroller skabes og pålægges gennem forskellige sociale påvirkninger, navnlig inden for medier og uddannelse, og opstår i forbindelse med børn og teenageres socialiseringsfaser, hvormed de påvirker mennesker hele livet igennem;
- G. der henviser til, at kvinder i landdistrikterne lider under endnu større forskelsbehandling og kønsstereotyper end kvinder i byområderne, og at beskæftigelsesprocenten for kvinder i landdistrikterne er meget lavere end for kvinder i byerne;
- H. der henviser til, at kønsstereotyper ofte kombineres med andre stereotyper såsom stereotype opfattelser, der medfører forskelsbehandling på grundlag af alder, indvandrerstatus, seksuel orientering, handicap osv., og derfor i højere grad påvirker kvinder med mangeartede identiteter;
- I. der henviser til, at vold mod kvinder udgør en krænkelse af menneskerettighederne og berører samtlige sociale, kulturelle og økonomiske forhold;

Medier og kultur

- J. der henviser til, at forskelsbehandling på grund af køn stadig er udbredt i medier, PR og reklamer og er med til at bevare kønsstereotyperne, navnlig ved at fremstille kvinder som sexobjekter for at fremme salg; der henviser til, at kvinder i reklamer repræsenterer 27 % af arbejdsstyrken, men at 60 % af disse kvinder fremstilles i færd med husligt arbejde eller børnepasning; der henviser til, at reklamer og medier ikke desto mindre kan fungere som en stærk katalysator til bekæmpelse af stereotyper og kønsbaserede fordomme;
- K. der henviser til, at alkoholindustrien, med sin enorme investering i markedsføring af alkohol, i væsentlig grad bidrager til at fastholde kønsstereotyper og seksualisering af piger og kvinder;
- L. der henviser til, at børn konfronteres med kønsstereotyper i en meget ung alder gennem rollemodeller i tv-serier og programmer, diskussioner, spil, computerspil, reklamer, undervisningsmateriale og uddannelsesprogrammer, holdninger i skolerne, familier og samfundet, som påvirker deres opfattelse af, hvordan henholdsvis mænd og kvinder bør agere, og har indflydelse på resten af deres liv og deres forventninger til fremtiden;
- M. der henviser til, at måden, hvorpå piger fremstilles i det offentlige rum, er med til at mindske deres sociale værdi og fremme vold mod piger; der henviser til, at medierne kan spille en positiv og oplysende rolle, men at den stereotype opfattelse af piger er udbredt i medierne og er med til at fastholde traditionelle holdninger og adfærdsmønstre, herunder

- i reklamer og børneprogrammer;
- N. der henviser til, at der i tv-programmer, computerspil og musikvideoer er en stadig tydeligere tendens til, delvist i forbindelse med reklamer, at vise kvinder i udfordrende påklædning og i seksuelle positurer, hvilket bidrager yderligere til kønsstereotyperne, og at sangtekster rettet mod unge mennesker har seksuelle undertoner, som ofte fremmer vold mod kvinder og piger;
- O. der henviser til, at unge kvinder og mænd berøres mest af pornografiens nye kulturelle status; der henviser til, at mainstreamingen af pornografi, dvs. den nuværende kulturelle proces, hvor pornografien lukkes ind i vores hverdag som et mere og mere alment accepteret, ofte idealiseret og kulturelt element, som tydeliggøres i ungdomskulturen: gennem tv-serier, livsstilsmagasiner, musikvideoer og reklamer målrettet unge;

Uddannelse og erhvervsuddannelse

- P. der henviser til, at sexistiske stereotyper formidles af såvel undervisere (bevidst eller ubevidst) som det undervisningsmateriale, de råder over;
- Q. der henviser til, at adgangen til formel primær-, sekundær- og tertiæruddannelse og uddannelsesplanens indhold, som videregives til piger og drenge, har væsentlig indvirkning på de kønsbaserede forskelle og på valget og adgangen til rettigheder; der henviser til, at selv om pigers og drenges adgang til uddannelse generelt er mindre problematisk i EU end i andre dele af verden, skal det ikke desto mindre understreges, at piger og drenge ikke udsættes for ligebehandling for så vidt angår adgangen til og at benytte sig af uddannelsessystemer og -muligheder; der navnlig henviser til, at adgangen for piger fra mindretalsgrupper såsom romasamfundet, indvandrepiger, asylansøgere, flygtninge og piger med handicap er højst problematisk i visse lande;
- R. der henviser til, at børn fra en helt ung alder kan lære om lighed og lære at bekæmpe kønsstereotyper gennem et uddannelsessystem, der bygger på anerkendelse af lighed;
- S. der henviser til, at de stadig eksisterende stereotyper i forbindelse med kvinders uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige muligheder er med til at opretholde ulighederne; der henviser til, at uddannelse og erhvervsuddannelse fortsat omfatter kønsstereotyper, eftersom kvinder og mænd ofte følger traditionelle uddannelses- og erhvervsuddannelsesforløb, hvilket har betydelig indvirkning på arbejdsmarkedet, idet det begrænser diversificeringen af karrieremuligheder og ofte placerer kvinder inden for erhverv, der er mindre prestigefyldte og dårligere lønnet;
- T. der henviser til, at drenge og piger i uddannelsesprocessen fortsat ikke tilskyndes til at have samme interesse i alle fag, navnlig videnskabelige og tekniske fag;
- U. der henviser til, at selv om mange europæiske lande har indarbejdet kønsaspektet i deres karrierevejledningsprogrammer, er disse ofte målrettet unge kvinder for at tilskynde dem til at vælge teknologiske eller videnskabelige karrierer; der henviser til, at der ikke findes lignende initiativer, som kan tilskynde unge mænd til at vælge karrierer inden for uddannelse, sundhed eller humaniora;

Arbejdsmarkedet

- V. der henviser til, at kønsstereotyper inden for uddannelse og erhvervsuddannelse har betydelig indvirkning på arbejdsmarkedet, hvor kvinder stadig står over for en både horisontal og vertikal opdeling af arbejdsmarkedet, og til, at dette bidrager til, at visse sektorer stadig opfattes som såkaldt "mandlige" (med mere end 85 % mænd), og at deres lønniveauer derfor er højere end i sektorer, der betragtes som såkaldt "kvindelige" (med mere end 70 % kvinder); der endvidere henviser til, at der generelt er flere kvinder ansat i socioøkonomiske lavstatusstillinger, og det underminerer også deres selvværd og selvtillid;
- W. der henviser til, at kønsstereotyper på arbejdsmarkedet stadig begrænser kvinders adgang til bestemte sektorer, f.eks. ingeniørfaget, brandslukning, produktion, byggeri og de nye teknologier, men også begrænser mænds adgang inden for børneområdet (jordemødre, børnepassning osv.);
- X. der henviser til, at et bedre kendskab til de eksisterende job på arbejdsmarkedet ville sikre en bedre adgang til alle typer erhvervsuddannelser;
- Y. der henviser til, at begrebet kønsstereotyper giver bagslag og bidrager til, at arbejdsmarkedet kønsopdeles i erhverv og dermed til at udvide de kønsbestemte lønforskelle;
- Z. der henviser til, at kvinder i 2011 i gennemsnit tjente 16 % mindre end mænd for det samme arbejde i EU; der henviser til, at lønforskellene varierer mellem medlemsstaterne og nåede op på 22 % i 2011 i nogle medlemsstater; der henviser til, at der findes mange komplekse årsager til disse lønforskelle, men at de bl.a. skyldes kønsstereotyper og traditionelle opfattelser af kvinders rolle;
- AA. der henviser til, at kvinder for så vidt angår forening af arbejds- og familieliv generelt er uforholdsmæssigt repræsenteret i fleksjobs og deltidsbeskæftigelse, hvilket formentlig skal ses i lyset af, at den traditionelle opfattelse af, at kvinders primære ansvarsområde er familien, fortsat eksisterer, hvorfor de tvinges til at tage deltidsjob med fleksible arbejdstider eller af begrænset varighed, hvilket begrænser deres muligheder på arbejdsmarkedet og for forfremmelse;
- AB. der henviser til, at afbrydelser i kvinders ansættelsesforhold på grund af barsels- eller forældreorlov øger løn- og pensionsforskellene mellem mænd og kvinder;

Økonomisk og politisk beslutningstagning

- AC. der henviser til, at en undersøgelse gennemført af Kommissionen i 2011 viser, at kvinder i EU i 2012 vil repræsentere 14 % af bestyrelsesmedlemmerne i de største virksomheder, hvilket understreger det såkaldte glasloft, som gør det vanskeligt for kvinder at opnå en stilling på topledelsesniveau og lige muligheder for forfremmelse;
- AD. der henviser til, at kvinder trods visse forbedringer i de senere år fortsat er underrepræsenteret i den politiske beslutningstagning på såvel lokalt og nationalt plan som EU-plan; der henviser til, at kvinders repræsentation i de nationale regeringer og

parlamentet steg fra 21 % i 2004 til 23 % i 2009, mens deres repræsentation i Europa-Parlamentet steg fra 30 % i 2004 til 35 % i 2009;

- AE. der henviser til, at kønsstereotyper og sexismen stadig er fremherskende inden for de politiske og økonomiske beslutningsorganer, hvor der jævnligt forekommer sexistiske bemærkninger og chikane, herunder sexchikane og vold mod kvinder;
- AF. der henviser til, at kønsstereotyper bør afskaffes, især på virksomhedsniveau, hvor de fleste lederstillinger er besat af mænd, idet de bidrager til at begrænse unge kvinders ambitioner og gør kvinder mindre tilbøjelige til at søge en stilling på topledelsesniveau inden for finansiel, økonomisk og politisk beslutningstagning i både offentlig og privat sammenhæng;

EU-foretagelser

1. bemærker den alvorlige mangel på fremskridt for så vidt angår overholdelsen af forpligtelserne vedtaget af EU og forskellige regeringer i Beijinghandlingsprogrammet; understreger behovet for nye indikatorer inden for kønsstereotyper samt analytiske rapporter på EU-plan og opfordrer det europæiske institut for ligestilling mellem mænd og kvinder til at tage dette emne op;
2. bemærker, at der på trods af EU's lovgivning om ligestilling fortsat er et hul i lovgivningen vedrørende ikkeforskelsbehandling af kvinder og ligestilling mellem mænd og kvinder på området for social sikring, uddannelse og medier, beskæftigelse og lønniveauer; understreger behovet for øget gennemførelse af den gældende lovgivning og for ny lovgivning på disse områder; opfordrer Kommissionen til at mainstreamere ligestillingsaspektet i alle politikområder, da dette vil øge den europæiske arbejdsstyrkes vækspotentiale;
3. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at anvende Den Europæiske Socialfond (ESF) effektivt til langsigtede strategier med henblik på at øge kvinders kendskab og lyst til at arbejde inden for sektorer, hvor kvinderne ofte er underrepræsenteret som følge af kønsstereotyper; mener, at strategierne bør omfatte positive foretagelser, livslang læring og en opfordring til unge kvinder om at studere fag, der ikke traditionelt er feminine, f.eks. informationsteknologi eller mekanik; opfordrer til at fremme en bedre balance mellem arbejdsliv og familieliv for både mænd og kvinder;
4. opfordrer Kommissionen til at støtte medlemsstaternes foretagelser til afskaffelse af kønsstereotyper og fremme af alles adgang til uddannelse og beskæftigelse uden begrænsninger i form af stereotyper;
5. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til betydelig og varig støtte til det nuværende Daphneprogram og programmet for rettigheder og unionsborgerskab som et middel til bekæmpelse af vold mod kvinder samt kønsstereotyper;
6. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at udvikle strategier med fokus på de underliggende årsager til forskelsbehandling af og vold mod kvinder, som hænger sammen med stereotype opfattelser og uligheder mellem kvinder og mænd, først og fremmest ved afskaffelse af kønsstereotyper;

7. opfordrer medlemsstaterne til at anerkende det presserende behov for indførelse af en reguleringsramme, som kan forbyde alkoholindustriens fremstilling af piger og kvinder som sexobjekter;

Medier og kultur

8. henleder opmærksomheden på, at kønsstereotyper i reklamer i børnefernvisionsprogrammer samt i selve disse programmer udgør et særligt problem på grund af den mulige indvirkning på kønnenes socialisering og dermed børns syn på sig selv, familiemedlemmer og resten af verden; understreger betydningen af at mindske børns udsættelse for kønsstereotyper gennem kritisk medieundervisning i skolerne;
9. understreger betydningen af også at medtage drenge i den kønsbaserede mainstreamingproces og opfordrer derfor til at øge deres kendskab til stereotyper gennem specifikke undervisningsøvelser;
10. understreger, at reklamer ofte formidler diskriminerende og/eller uværdige budskaber, baseret på diverse kønsstereotype forestillinger, der modarbejder strategier for ligestilling mellem kønnene; opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne, civilsamfundet og selvregulerende reklame- og markedsføringsorganer til at arbejde tæt sammen og bekæmpe denne praksis ved hjælp af effektive værktøjer, som sikrer respekt for den menneskelige værdighed og retskaffenhed i forbindelse med reklamer og markedsføring;
11. understreger ligeledes, at reklamer kan være et effektivt redskab til at udfordre og konfrontere stereotyper og en løftestang mod racisme, kønsdiskrimination og forskelsbehandling, hvilket er af største vigtighed i vore dages multikulturelle samfund; opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne og ansatte i reklamebranchen til at styrke uddannelses- og oplysningsaktiviteter som et middel til at overvinde stereotype forestillinger, bekæmpe forskelsbehandling og fremme ligestilling mellem kønnene, navnlig i en ung alder; opfordrer i særdeleshed medlemsstaterne til at indføre og udvikle et tæt samarbejde med eksisterende skoler inden for marketing, kommunikation og reklame med henblik på at bidrage til, at denne branches fremtidige arbejdsstyrke modtager god undervisning;
12. opfordrer til at afholde særlige kurser om kønsstereotyper i medierne for de nationale agenturer for reklamestandarder og de selvregulerende og regulerende organer for at øge kendskabet til de negative konsekvenser af kønsdiskriminerende adfærd på tv, internettet, i markedsføring og reklamer;
13. opfordrer EU til at udvikle oplysningskampagner om nultolerance i hele EU af fornærmelser på grund af køn eller nedsættende billeder af kvinder i medierne;
14. understreger, at en politik for afskaffelse af stereotyper i medierne nødvendigvis kræver en indsats på det digitale område; mener, at det i denne henseende er nødvendigt at iværksætte koordinerede tiltag på europæisk niveau med henblik på at skabe en reel ligestillingskultur på internettet; opfordrer Kommissionen til i samarbejde med de relevante interesserede parter at udarbejde et charter, som alle aktører på internettet tilskyndes til at tilslutte sig;

15. opfordrer EU og medlemsstaterne til at gennemføre undervisnings- og oplysningsaktiviteter i fællesskab med mediefolk om de skadelige virkninger af kønsstereotyper og om god praksis på dette område;
16. understreger betydningen af at fremme repræsentationen af kvinder på en måde, der respekterer kvinders værdighed, og af at bekæmpe vedvarende kønsstereotyper, især forekomsten af nedværdigende billeder, samtidig med at ytrings- og pressefriheden fuldt ud respekteres;
17. opfordrer EU og medlemsstaterne til at træffe konkrete foranstaltninger i overensstemmelse med sin beslutning af 16. september 1997 om diskriminering af kvinder i reklamer, som opfordrede til et forbud mod enhver form for pornografi i medierne og mod reklame for sexturisme¹;
18. opfordrer EU til at undersøge forbindelsen mellem børnepornografi og voksenpornografi og indvirkningen på piger, kvinder, drenge og mænd samt forbindelsen mellem pornografi og seksuel vold;
19. opfordrer medlemsstaterne til at oprette uafhængige regulerende myndigheder med henblik på at kontrollere medie- og reklameindustrien og mandatet til at indføre effektive sanktioner på virksomheder og personer, som fremmer pigers seksualisering;
20. opfordrer Kommissionen til at bistå medlemsstaterne i bekæmpelsen af pigers seksualisering, ikke kun ved at indsamle de nødvendige data, fremme god praksis og organisere informationskampagner, men også ved at yde finansiel støtte til foranstaltninger, der træffes i medlemsstaterne, navnlig til kvindeorganisationer, der kæmper mod seksualisering og vold mod kvinder og piger;
21. opfordrer medlemsstaterne til at træffe positive særforanstaltninger, som kan sikre, at flere kvinder får adgang til lederstillinger inden for mediesektoren, herunder på topledelsesniveau;
22. opfordrer medlemsstaterne til at gennemføre forskning i og indsamle sammenlignelige data om kvinder og medierne, herunder fremstillingen af kvinder, der tilhører særlige grupper såsom kvinder med handicap eller kvinder fra etniske mindretal;

Uddannelse og erhvervsuddannelse

23. understreger behovet for særlige karrierevejledningsprogrammer i skoler på primær- og sekundærtrinnet samt ved de videregående uddannelsesinstitutioner med henblik på at oplyse unge om de negative konsekvenser af kønsstereotyper samt opfordre dem til ikke at studere og stræbe efter karrierer, som tidligere blev betragtet som typisk maskuline eller feminine; opfordrer til at støtte foranstaltninger til mindselse af kønsstereotyper blandt børn;
24. fremhæver betydningen af at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd fra en tidlig alder med henblik på effektivt at bekæmpe stereotyper, forskelsbehandling og vold

¹ EFT C304 af 6.10.1997, s. 60

- baseret på køn, herunder ved inddragelse af verdenserklæringen om menneskerettigheder og den europæiske menneskerettighedskonvention i undervisningen i skolerne;
25. understreger behovet for uddannelsesprogrammer og -planer, der fokuserer på ligestilling mellem mænd og kvinder, respekt for andre og blandt unge, respektfuld tilgang til seksualitet og afvisning af enhver form for vold, samt betydningen af at uddanne lærerne inden for området;
 26. understreger behovet for en kønsbaseret mainstreamingproces i skoler og opfordrer følgelig skolerne til at udarbejde og gennemføre teoretiske og praktiske oplysningsaktiviteter til fremme af ligestilling mellem kønnene i de akademiske uddannelsesplaner;
 27. understreger behovet for at udvikle og etablere uddannelser for lærere, ledere, rektorer og andre personer, der er involveret i børnenes uddannelsesprogram, med henblik på at sikre, at de har alle de pædagogiske redskaber, der er nødvendige for at bekæmpe kønsstereotyper og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder;
 28. understreger, at selv om størstedelen af EU's medlemsstater har indført ligestillingspolitikker på de videregående uddannelser, er næsten alle politikker og projekter målrettet unge kvinder; opfordrer derfor medlemsstaterne til at udarbejde generelle nationale strategier og initiativer målrettet unge mænd til fjernelse af kønsstereotyper på de videregående uddannelser;
 29. opfordrer til, at lærerne og underviserne forberedes ordentligt til både formel og uformel undervisning gennem grundlæggende uddannelse i ligestilling mellem kvinder/piger og mænd/drenge, afsløring af og reaktioner på forskellige former for misbrug i forbindelse hermed og seksuel vold;
 30. understreger behovet for at udvikle politikker, der fokuserer på afskaffelse af kønsstereotyper fra en tidlig alder, og for uddannelser, der skal øge lærernes og elevernes bevidsthed om problemet, og som tilskynder til og støtter diversificeringen af karrieremuligheder for både unge kvinder og mænd;
 31. opfordrer EU og medlemsstaterne til at føre aktive politikker for at sikre, at piger fra mindretalsgrupper og indvandrersamfund får adgang til uddannelse og uddannelsessystemet;
 32. opfordrer medlemsstaterne til at studere læseplaner og indholdet af lærebøger med henblik på reform, der skal føre til indførelse af kønsaspektet som tværgående tema i al undervisningsmateriale for dels at mindske kønsstereotyper og dels at synliggøre kvinders bidrag og rolle inden for historie, litteratur, kunst osv., herunder på de tidligste skoleniveauer;
 33. opfordrer EU til at fremme den europæiske dimension på uddannelsesområdet gennem udveksling af god praksis for et uddannelsesværktøj til sikring af ligestilling mellem kønnene og udvikling og indsamling af kønsmæssige statistikker vedrørende alle aspekter af uddannelse på nationalt plan og EU-plan;

34. opfordrer EU til at indarbejde kvantitative og kvalitative ligestillingsindikatorer i samtlige evalueringsprogrammer med henblik på at vurdere uddannelseskvaliteten i de europæiske skoler;

Arbejdsmarkedet

35. understreger den voksende bekymring for så vidt angår de negative konsekvenser af kønsstereotyper samt de kønsbestemte lønforskelle på 16,4 %; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at overveje ovenstående i forbindelse med udviklingen af nye politikker;
36. understreger, at de tilgængelige oplysninger peger på, at kvinder er lavere aflønnet end mænd for deres kvalifikationer og erfaringer, hvilket til dels skyldes, at kvinders beskæftigelse traditionelt betragtes som et supplement til familiens indkomst; understreger, at denne situation i væsentlig grad bidrager til at skabe og fastholde kønsbestemte lønforskelle;
37. understreger behovet for oplysningskampagner for at informere arbejdsgivere og arbejdstagere om forbindelsen mellem kønsstereotyper og de kønsbestemte løn- samt jobforskelle samt informere samfundets øvrige aktører om det faktum, at kønsstereotyper mindsker kvinders muligheder på arbejdsmarkedet og i privatlivet; opfordrer til gennemsigtighed i offentlige og private virksomheder og agenturer og til at garantere lige løn for samme arbejde og arbejde af samme værdi;
38. opfordrer medlemsstaterne til at revidere lønstrukturerne i kvindedominerede fag og erhverv som et middel til at nedbryde kønsstereotyper, der er forankret i lønforskelsproblemet; opfordrer medlemsstaterne, arbejdsgiverne og fagbevægelserne til at udarbejde og implementere brugbare, præcise jobevalueringsredskaber, som kan bidrage til at fastlægge arbejde af samme værdi og dermed sikre ligeløn mellem kvinder og mænd;
39. opfordrer medlemsstaterne til at indføre politikker, der øger antallet af billige børnepasningsordninger af høj kvalitet for udearbejdende forældre i hele Europa, og som indfører virksomhedsstrukturer, der sigter mod at skabe en bedre balance mellem familieliv og arbejdsliv, herunder støtte til oprettelse og fortsættelse af pasningsordninger i virksomhederne; opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at forbedre pasningsordningerne i forbindelse med andre plejekrævende kategorier (ældre, handicappede, mennesker i nød) og følgelig opmuntre kvinders aktive deltagelse på arbejdsmarkedet, herunder forening af arbejds- og familieliv;
40. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at sikre fleksible arbejdsforhold og passende forældreorlov for både mænd og kvinder;
41. understreger, at kønsstereotyper er selvopfyldende, og hvis kvinder ikke får mulighederne for at bevise deres værd, vil de aldrig kunne nedbryde de barrierer, der blokerer deres fremskridt; tilskynder i denne henseende medlemsstaterne til at bekæmpe deltidsstillinger, som ikke er selvvalgte, og gøre anvendelse af deltidsstillinger mindre attraktiv ved f.eks. at kræve, at arbejdsgiveren begrundes enhver deltidsansættelse;

42. opfordrer Kommissionen til at fremme et kønsbaseret kvotesystem inden for fag, der traditionelt betragtes som mandlige eller kvindelige, eftersom stereotyper også skyldes kvinders eller mænds manglende repræsentation inden for bestemte erhverv; bemærker, at en øget repræsentation af kvinder i traditionelle mandlige erhverv og omvendt vil mindske sådanne stereotyper, og at en afbalanceret arbejdsstyrke vil resultere i øget produktivitet; opfordrer desuden til at støtte initiativer og kampagner, der bryder med stereotyperne om kvinders lave effektivitet på arbejdspladsen og manglende ledelsesevne; opfordrer derfor til at støtte kvinder i deres faglige udvikling samt i deres bestræbelser på at indtage ledende stillinger;
43. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme iværksætterprogrammer og ordninger for selvstændig erhvervsvirksomhed for kvinder og sikre passende uddannelse, finansiering og støtte;
44. minder Kommissionen om, at ældre kvinder især udsættes for kønsbestemte lønforskelle, hvilket ligeledes påvirker deres pensionsmidler og øger risikoen for betydelig og vedvarende fattigdom, når kvinderne når pensionsalderen;
45. bemærker, at sandsynligheden for, at ældre kvinder ender i fattigdom, når de når pensionsalderen, vil stige som følge af EU's nye pensionsregler; understreger derfor vigtigheden af ikke at støtte ændringerne i hvidbogen, idet de vil øge pensionsforskellen mellem mænd og kvinder;
46. opfordrer Kommissionen til at undersøge gennemførelsen af EU's direktiv om seksuel chikane på arbejdspladsen og udarbejde en rapport om mangler og udfordringer med henblik på at styrke medlemsstaternes lovgivning og foranstaltninger;

Økonomisk og politisk beslutningstagning

47. understreger, at kvinders repræsentation i de nationale regeringer var på 23 % i 2009; støtter indførelsen af et bindende kvotesystem for dermed at øge andelen af kvinder i de nationale regeringer og parlamenter og på regionalt og kommunalt plan samt i EU-institutionerne; opfordrer desuden indtrængende til indførelse af oplysningskampagner og incitament, som kan tilskynde kvinder til at være mere politisk aktive og stille op til lokale eller nationale valg;
48. minder om, at det valg til Europa-Parlamentet, som skal afholdes i 2014, efterfulgt af sammensætningen af den næste Kommission og udnævnelserne til de ledende stillinger i EU udgør en mulighed for at gå mod et demokrati med ligestilling på EU-plan og for EU som rollemodel på området;
49. opfordrer medlemsstaterne til at støtte pariteten ved at foreslå både en kvinde og en mand som kandidater til hvervet som medlem af Europa-Kommissionen; opfordrer den nominerede kommissionsformand til at tilstræbe paritet i sin sammensætning af Kommissionen; opfordrer den nuværende Kommissionen til offentligt at støtte denne proces;
50. minder om, at kvinder i 2010 kun sad på 12 % af bestyrelsesposterne i Europa; støtter Kommissionens ønske om at indføre et bindende kvotesystem for at øge andelen af

kvinder i ledende stillinger i de store børsnoterede selskaber;

51. understreger nødvendigheden af at gøre kvotesystemet bindende, da det er den eneste måde at garantere dets effektivitet; foreslår, at der oprettes en "ligestillingsfond", der skal samle indtægterne fra sanktioner herunder og anvende dem i tiltag til fremme og beskyttelse af kvinders vilkår;

Øvrige foranstaltninger

52. opfordrer medlemsstaterne til at genoverveje deres antagelser om kvinder og mænd på arbejdsmarkedet og om mekanismer, som gør det muligt for arbejdstagerne at opnå en bedre balance mellem arbejdsliv og familieliv, eftersom stereotyper kan øge kønsopdeling og kønsbestemte lønforskelle;
53. opfordrer medlemsstaterne til at gøre bekæmpelse af vold mod kvinder til en prioriteret strafferetspolitik; opfordrer medlemsstaterne til i denne henseende at øge samarbejdet mellem deres nationale rets- og politimyndigheder og udvekslingen af god praksis;
54. understreger behovet for at bekæmpe alle former for vold mod kvinder; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe foranstaltninger til indførelse af offentlige oplysnings- og informationskampagner om kønsbestemt vold samt strategier, som kan ændre de sociale og stereotype opfattelser af kvinder i uddannelsessystemet og i medierne, samt fremme udvekslingen af god praksis; gentager nødvendigheden af at arbejde med både ofrene og gerningsmændene for i højere grad at bevidstgøre sidstnævnte og for at bidrage til at ændre stereotyperne og de socialt fastlagte holdninger, som fastholder de vilkår, som skaber denne form for vold og accepten af den;
55. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme ligestilling mellem kønnene og styrke af kvinders indflydelse og stilling, bl.a. gennem oplysningskampagner, der hylder kvinders rolle og deltagelse på politisk, økonomisk, socialt, sportsligt, sundhedsmæssigt, kunstnerisk og videnskabeligt niveau og inden for alle andre niveauer af samfundet;
56. mener, at der er behov for lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige foranstaltninger på både nationalt plan og EU-plan for at overvinde stereotyperne, fjerne lønforskellene, fremme kvinders deltagelse i mandsdominerede sektorer og sikre større anerkendelse af kvinders færdigheder og økonomiske resultater på deres arbejdspladser med det formål at overvinde den horisontale og vertikale opdeling samt øge kvinders repræsentation i de politiske og erhvervmæssige beslutningstagende organer;
57. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe afgørende politiske foranstaltninger til at bekæmpe kønsstereotyper og til at tilskynde mænd til at dele ansvaret for hjemmet og familien ligeligt med kvinder, navnlig gennem incitamentet for mænd til at tage forældre- eller barselsorlov, hvilket vil styrke deres rettigheder som forældre, sikre en højere grad af lighed mellem kvinder og mænd, en mere passende fordeling af ansvaret for familie og husholdning samt forbedre kvindernes muligheder for at deltage fuldt ud på arbejdsmarkedet; opfordrer også medlemsstaterne til at tilskynde arbejdsgiverne til at træffe familievenlige foranstaltninger;

58. opfordrer Kommissionen og medlemsstaternes nationale regeringer til at undersøge problemet vedrørende kønsstereotyper, indsamle yderligere statistiske oplysninger derom samt udvikle passende indikatorer på området for kønsstereotyper;
59. minder Kommissionen om, at ligestilling mellem kvinder og mænd er fastsat i artikel 23 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder;
60. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at støtte mænds og kvinders beskæftigelsesmuligheder inden for forskellige erhverv for at sikre opfyldelsen af arbejdsmarkedets krav samt lige muligheder for begge køn;
61. opfordrer Kommissionen til at bekæmpe alle former for vold mod og diskrimination og stereotype opfattelser af kvinder, så de fuldt ud kan nyde deres menneskerettigheder;
62. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at overholde forpligtelserne i den europæiske ligestillingspagt;
63. opfordrer Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder og de nationale institutter for ligestilling til at undersøge hovedårsagerne til kønsstereotyper samt konsekvenserne deraf på ligestillingsområdet; understreger betydningen af at udveksle nye idéer og bedste praksis med henblik på at afskaffe kønsstereotyper i medlemsstaterne og i EU-institutionerne;
64. minder Kommissionen om Europa-Parlamentets beslutning af 3. september 2008 om, hvordan markedsføring og reklame påvirker ligestillingen mellem kvinder og mænd og opfordrer til at gennemføre beslutningens anbefalinger;
65. opfordrer EU og medlemsstaterne til at gennemføre oplysnings-, uddannelses- og efteruddannelseskampanjer med henblik på at bekæmpe diskriminerende kulturelle normer og tackle omfattende kønsstereotyper og social stigmatisering, der legitimerer og forværrer vold mod kvinder, og til at sikre, at der ikke findes nogen som helst begrundelse for vold på baggrund af sædvane, traditioner eller religiøse overvejelser;
66. opfordrer EU og medlemsstaterne til at fremme udvekslingen af velfungerende modeller, fremme peerlæring i medlemsstaterne og indføre støttemuligheder på EU-plan samt nationale kampanjer til fjernelse af kønsstereotyper;
67. opfordrer EU til at lukke det eksisterende hul i lovgivningen om forskelsbehandling på grund af race eller seksuel orientering samt foreslå ny lovgivning til sikring af ligestilling mellem kvinder og mænd på området for uddannelse og medier;
68. opfordrer EU og medlemsstaterne til at udvikle beskyttelsesforanstaltninger (i form af ombudsmænd, medietilsynsmyndigheder eller ligestillingsekspertter) for at sikre, at industrielle adfærdskodekser omfatter og anvender ligestillingsaspektet samt sikre, at offentligheden om nødvendigt kan indgive klage;
69. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen og til medlemsstaternes regeringer og parlamenter.

BEGRUNDELSE

Den fjerde verdenskonference om kvinder blev afholdt i Beijing den 15. september 1995 og førte til vedtagelsen af Beijingerklæringen og -handlingsprogrammet. Formålet med konferencen var at fjerne alle hindringer for kvinders aktive deltagelse i offentlige og private sammenhænge gennem fuldstændig og lige deltagelse i den økonomiske, sociale, kulturelle og politiske beslutningstagning. Som basisdokument for ligestilling mellem mænd og kvinder på internationalt plan blev det fastslået, at ligestilling er en menneskeret og en forudsætning for ligebehandling, udvikling og fred. EU vurderer årligt, hvilke fremskridt der er gjort med henblik på at nå målsætningerne fra 1995.

Handlingsprogrammet fastsætter en dagsorden, der fokuserer på følgende punkter: fattigdom, uddannelse og erhvervsuddannelse, sundhed, vold, væbnede konflikter, økonomi, beføjelser og beslutningstagning, institutionelle mekanismer, menneskerettigheder, medier, miljø og pigebørn. Med det formål at indsnævre emnet fokuserer denne betænkning på årsagerne til kønsstereotyper inden for uddannelse, medier, reklame, arbejdsmarkedet og beslutningstagningen.

Som opfølgning på konferencen har Europa-Parlamentet siden 1995 vedtaget tre beslutninger om kvinders rettigheder. Europa-Parlamentet vedtog i 2000 beslutning om opfølgningen af Beijinghandlingsprogrammet¹, i 2005 beslutning om Beijing+10² og i 2010 beslutning om Beijing+15³. Kommissionen vedtog den 3. september 2008 beslutningen om, hvordan markedsføring og reklame påvirker ligestillingen mellem kvinder og mænd⁴.

Der mindes ligeledes om, at ligestilling mellem kvinder og mænd er en grundlæggende menneskeret. I henhold til artikel 8 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, tilstræber Unionen i alle sine aktiviteter at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder.

Mere end 15 år efter konferencen udgør kønsstereotyper og ulighed mellem kønnene fortsat et problem i EU. Stereotype antagelser om kvinder på arbejdsmarkedet fører til beskæftigelsesmæssig kønsopdeling og kønsbestemte lønforskelle. En kønsbestemt lønforskel på 16,4 % i 2010 understreger problemets omfang. Enten er kvinder ofte underrepræsenteret eller usynlige i medierne, eller også fremstilles de i medierne i roller, der traditionelt betragtes som feminine, hvilket øger forskelsbehandlingen på grund af køn blandt alle samfund og aldersgrupper.

De negative kønsstereotyper, som er baseret på samfundets tro og holdninger, hindrer kvinders muligheder og valg på det sociale, økonomiske og politiske område. For at løse problemet med mangel på kvinder i den økonomiske og politiske beslutningstagning, er der behov for at mindske kønsstereotyperne i alle samfundslag.

Formålet med denne betænkning er derfor at mindske negative kønsstereotyper i EU, som

¹ EFT C 59 af 23.2.2001, s. 258.

² EUT L 320 af 15.12.2005, s. 247.

³ EUT L 348 af 21.12.2010, s. 11.

⁴ EUT L 295 af 4.12.2009, s. 43.

hindrer mulighederne og chancerne for mænd i almindelighed, men for kvinder i særdeleshed. Der er behov for nye politikker og lovgivninger på EU-plan inden for uddannelse, medier, reklame, arbejdsmarkedet og den økonomiske og politiske beslutningstagning. Med det formål at øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og i den økonomiske og politiske beslutningstagning bør følgende emner behandles:

- Kønsstereotyper i skoler på primær- og sekundærtrinet påvirker børn og unges opfattelse af, hvordan henholdsvis mænd og kvinder bør agere. Der bør derfor udarbejdes særlige uddannelsesprogrammer og undervisningsmateriale, som ikke længere fremstiller mænd og kvinder i deres traditionelle roller, hvor manden er familiens forsørger, og kvinden tager sig af børnene
- Hvad angår medier og reklame, bør det ligeledes bemærkes, at tv uden overvågning er stigende blandt børn og unge, og at denne anvendelse starter i en meget tidlig alder. Negative kønsstereotyper har derfor stor indflydelse på unge kvinders selvagtelse og selvtillid, navnlig teenagere, hvilket begrænser deres ambitioner, valg og muligheder for så vidt angår deres fremtidige karrieremuligheder. Medierne har stor indflydelse på ligestillingen mellem mænd og kvinder, hvorfor der er behov for særlige oplysningskampagner for de nationale agenturer for reklamestandarder og de selvregulerende organer for at øge kendskabet til de negative konsekvenser af kønsdiskriminerende adfærd i medierne
- Den uforholdsmæssige repræsentation af kvinder i deltidsjob og de kønsbestemte lønforskelle er et tydeligt bevis på, at kønsstereotyper fører til kønsdiskrimination på arbejdsmarkedet. Der er derfor behov for oplysningskampagner for at informere arbejdsgivere, arbejdstagere og øvrige aktører om forbindelsen mellem kønsstereotyper og kønsbestemte lønforskelle samt forbindelsen mellem deltidsjob og risikoen for færre pensionsmidler ved pensionsalderen
- Der er ligeledes en tydelig sammenhæng mellem kønsstereotyper og kvinders underrepræsentation i den politiske og økonomiske beslutningstagning i såvel offentlig som privat sammenhæng. Dette er ligeledes tilfældet i medlemsstaternes nationale parlamenter og regeringer samt i EU-institutionerne. Denne situation understreger ikke blot det glasloft, som kvinder møder, men ligeledes det faktum at stereotyper begrænser kvinders karrieremæssige ambitioner.

Lønforskellen på 16,4 % hæmmer ikke kun kvinders muligheder på arbejdsmarkedet, men har også negativ indvirkning på deres pensionsrettigheder. Både kvinder og mænd udsættes igennem livet for kønsstereotyper. Der er en klar opfattelse af, hvordan drenge og piger bør agere i skoler på primær- og sekundærtrinet og også senere i livet i forbindelse med deres karrierevalg og repræsentation på arbejdsmarkedet. Kvinders overrepræsentation i fleksibel beskæftigelse og deltidsjob skal formentlig ses i lyset af, at den traditionelle opfattelse af, at det er moderens opgave at tage sig af børnene, fortsat eksisterer, hvilket begrænser kvindens muligheder på arbejdsmarkedet. EU's nye planer om at forenkle de gældende procedurer og restriktioner vedrørende afskedigelse og opsigelse af ansættelseskontrakter vil stille kvinderne dårligere og føre til øget usikkerhed.

De negative konsekvenser af kønsstereotyper topper, når kvinderne når pensionsalderen. Den

usikkerhed, der følger af fleksible arbejdstider kombineret med kønsbestemte lønforskelle, øger risikoen for betydelig og vedvarende fattigdom for kvinder, når de når pensionsalderen. Uligheden mellem mænd og kvinder som følge af kønsstereotyper er derfor kumulativ, og jo mere kvinder udsættes for stereotyper, desto større er deres risiko for senere at ende i fattigdom. Denne risiko øges yderligere, hvis EU gennemfører planerne om at spare på statspensionerne for i stedet at udvide pensionsordningen under anden søjle. Der er dermed tale om en situation, hvor man bevæger sig væk fra statspensioner og i højere grad fokuserer på ordningen under anden søjle. Hvis der ikke foretages ændringer i statspensionerne, men udelukkende sker en stigning i de private pensionsordninger, vil dette dels øge risikoen for fattigdom blandt kvinder og dels øge lønforskellene mellem ældre mænd og kvinder.

RESULTAT AF DEN ENDELIGE AFSTEMNING I UDVALGET

Dato for vedtagelse	6.11.2012
Resultat af den endelige afstemning	+ : 18 - : 2 0 : 1
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Regina Bastos, Edit Bauer, Emine Bozkurt, Marije Cornelissen, Mikael Gustafsson, Mary Honeyball, Sophia in 't Veld, Constance Le Grip, Astrid Lulling, Krisztina Morvai, Norica Nicolai, Siiri Oviir, Joanna Senyszyn, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere	Minodora Cliveti, Silvia Costa, Mariya Gabriel, Kartika Tamara Liotard